GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 2. *Vinerĭ, Sâmbătă 3 (15) Ianuariu.* **1887.**

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Ianuariu 1887 st. v., s'au începutŭ unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **3 fl.**	pe trei lunĭ **10 franci**
„ şése „ 6 „	„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **12** „	„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Abonaţilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea.

1886—1887.

I.

Braşovŭ, 1 Ianuarie a. c.

Anulŭ 1886 a fostŭ pentru popórele acestei monarhii unŭ anŭ de nelinişte şi de marĭ îngrijirĭ.

A simţitŭ fiă-care din aceste popóre mai multŭ ca orĭ şi când, că situaţiunea din afară apasă cumplitŭ asupra stărilorŭ din lăintru ale Austro-Ungariei. Cercurile decíḍĕtóre din Viena recunoscură că multe arŭ trebui sĕ se facă, multe sĕ se dirégă în relaţiunile interióre ale popórelorŭ, ce constitue acéstă împĕrăţiă, dér de câte orĭ este sĕ se facă pasulŭ decisivŭ, se aude ḍicĕndu-se, că nu merge una, nu merge alta, din causă că nu iértă împrejurările din afară.

Se părea la începutulŭ anului 1886, după încheiarea păcii sêrbo-bulgare, că s'au delăturatŭ dificultăţile esteriόre şi că la acésta a contribuitŭ mai cu sémă posiţiunea forte a alianţei dintre monarchiă şi dintre Germania. Se mai ḍicea, că întêlnirile împĕraţilorŭ dela Skiernievice, Kremsier şi Gastein arŭ fi pusŭ temelia unei păcĭ durabile. Detronarea prinţului Alexandru alŭ Bulgariei însĕ a adusŭ fără veste o mare schimbare în tóte.

Relaţiunile Austro-Ungariei cu Rusia au devenitŭ deodată fórte încordate. Nu multŭ după întêlnirea cancelarului germanŭ cu d. de Giers la Franzensbad, a trebuitŭ sĕ auḍimŭ că Germania, pe a căreia alianţă se basa, după declaraţiunile repeţite ale ministrilorŭ din Pesta şi din Viena, tótă politica austro-ungară, este decisă a merge cu Rusia în cestiunea bulgară. Acésta a produsŭ mare nedumerire dincóce ca şi dincolo de Leitha. Cu tóte acestea însĕ s'a accentuatŭ în programulŭ orientalŭ alŭ d-lorŭ Kalnoky şi Tisza, că alianţa cu Germania a rĕmasŭ nealterată. Acésta era tótă speranţa faţă cu ameninţătorulŭ conflictŭ din Orientŭ şi în contulŭ ei politicii din Pesta erau gata de acţiune, ca sĕ reguleze cestiunea bulgară. Tóte se'ntemeiau pe pretinsa solidaritate de interese cu Germania.

Cum s'au împlinitŭ aceste aşteptărĭ?

Discursulŭ pronunţatŭ de principele Bismarck în şedinţa de Marţa trecută a Reichstagului germanŭ ni-o arată.

„Intr'unŭ momentŭ“ — scrie „N. fr. Presse“, când posibilitatea unui rĕsboiu între Austria şi Rusia nu este numai reflecsulŭ fricei, când parlamentulŭ germanŭ este instruitŭ despre greutatea d'a susţiné pacea dintre aceste două state, cancelarulŭ Bismarck îşĭ bate jocŭ de bulgarismulŭ acela, care póte că va chiăma la arme monarchia nóstră, declară, că-i este indiferentŭ cine va domni în Sofia, combate idea, ca o naţiune sĕ se pună în serviciulŭ alteia, fantaséză pentru relaţiunile cele mai amicabile cu Rusia întrebuinţândŭ aceleaşĭ cuvinte, póte chiar aceleaşĭ gesturĭ, ce le găsise odinióră pentru alianţa cu Austria“.

„Ce valóre au chiar şi convenţiunile dintre cei mai puternicĭ ómenĭ? O suflare de vêntŭ le rĕstórnă. Legătura între Germania şi Austria, cum şi-o închipuiau popórele, *nu esistă.* Principele Bismarck a asiguratŭ, că Germania nu va avé nicĭ unŭ aliatŭ într'unŭ rĕsboiu cu Francia, şi a datŭ sĕ se cunóscă, că nicĭ Austria nu póte conta la ajutorulŭ ei în casulŭ unui rĕsboiu cu Rusia.“

„Ce însemnătate are însĕ o alianţă, care nu se probéză în acele grele momente, când naţiunile se luptă pentru esistenţa lorŭ?.... Alianţa cu Germania nu apĕră Austria nicĭ dinaintea unui rĕsboiu, nicĭ în rĕsboiu, nicĭ după unŭ rĕsboiu. Odinióră trebue sĕ fi fostŭ altfeliu, căcĭ încă înainte cu trei anĭ asigură contele Kalnoky în delegaţiunĭ, că Austria nu va fi singură într'o luptă cu Rusia, şi acum trebue sĕ ne dedămŭ cu idea, că în Berlinŭ şi inimicii noştri suntŭ consideraţĭ ca amicĭ. Discursulŭ principelui Bismarck distruge orĭce sînamăgire. Décă monarchia ar fi constrênsă a începe o luptă ce i se impune, ar fi avisată numai la propriele sale puterĭ şi acea alianţă, care în timpŭ de pace a fostŭ de atâtea orĭ mândria bărbaţilorŭ de statŭ austriacĭ, s'ar dovedi nefolositóre în ora pericululuĭ“. . .

„Dér nu numai faţă cu Bulgaria este nepăsătorŭ principele Bismack. „Interesele ce le are Austria în Constantinopolŭ, o privesce pe dênsa. Noi n'avemŭ acolo interese.“ Aşa vorbi cancelarulŭ şi în aceste cuvinte se esprimă o înstrăinare între Germania şi între Austria, care tótă atenţiunea şi-o îndréptă asupra evenimentelorŭ din Berlinŭ.“

„Noi nu 'nţelegemŭ“ — adauge „N. fr. Presse“ — relaţiunea cu Germania. Monarchia n'are sĕ se aştepte la nicĭ unŭ ajutorŭ în casulŭ unui rĕsboiu orientalŭ şi singura îndatorire, ce-o recunósce principele Bismarck, este că cele două împĕrăţii au sĕ mérgă mână 'n mână în cestiunĭ de esistenţă. Când este datŭ însĕ acestŭ casŭ? Austria va privì cu linişte, décă Francesii vorŭ străbate în inima Germaniei, Germania ve rĕmâné nepăsătóre décă Ruşii vorŭ trece peste Carpaţĭ... De acolo că prinţulŭ Bismarck négă a avé vr'unŭ interesŭ în Orientŭ, urméză, că alianţa oferă numai marele avantagiu de a apĕra Austria de-o ofensivă germană. Dér acésta promisiune a dat'o cancelarulŭ imperialŭ şi Rusiei, ba chiar şi Franciei...“

„Orĭ câtŭ de întunecósă ar şi fi enigma alianţei germane, unŭ lucru este acum clarŭ, că milionele de combatanţĭ ai armatei germane nu esistă pentru Austria. Discursulŭ principelui Bismarck le-a pregătitŭ cetăţenilorŭ austriacĭ o grea desamăgire . . .“

Amŭ citatŭ acéstă voce din Viena, pentru că caracteriséză situaţiunea esterióră o monarhiei la încheiarea anului vechiu şi la începutulŭ anului nou. Nu ne mai putemŭ face ilusiunĭ, Austro-Ungaria e avisată în viitorŭ la propriele ei puterĭ.

Ce urméză de aicĭ? Urméză, esclamă fóia vienesă, că bărbaţii noştri de statŭ trebue sĕ'şĭ pună ca celŭ mai înaltŭ scopŭ susţinerea păcii şi învingerea cu precauţiune a acelorŭ greutăţĭ, care ne desbină cu Rusia.

Póte sĕ-i fiă acésta spre mare folosŭ Austro-Ungariei. Dér óre, décă este ea avisată la propriele sale forţe, nu urméză că trebue sĕ şi-le întăréscă? Orĭ câte încercărĭ s'ar face în direcţiunea acésta, condiţiunea cea mai fundamentală a succesului este şi va fi împăcarea şi mulţămirea popórelorŭ din năuntru. Fără de acésta nu se póte pune pe base tarĭ organisarea şi progresulŭ economicŭ din năuntru.

Bismarck despre situaţiune.

In 11 Ianuariu n. au începutŭ în Reichstagulŭ germanŭ desbaterile asupra proiectulni militarŭ. Publicŭ nespusŭ de multŭ a asistatŭ la desbaterĭ, aprópe întregŭ corpulŭ diplomaticŭ şi numĕroşĭ generalĭ.

Huene raportă asupra proiectului militarŭ, declarândŭ că n'are mandatŭ sĕ pledeze pentru vre-una dintre propunerile făcute, deórece nicĭ una n'a obţinutŭ maioritate în comisiune.

Feldmareşalulŭ *Moltke* ḍice că Germania are nevoiă de pace şi prin proiectŭ se pune în defensivă; de aceea trebue sĕ fiă tare şi înarmată de rĕsboiu. „Décă fără voiă vomŭ fi încurcaţĭ într'unŭ rĕsboiu, atuncĭ ilŭ vomŭ puté purta; *décă respingemŭ proiectulŭ, atuncĭ de sigurŭ avemŭ rĕsboiu.*“

Prinţulŭ *Bismarck* ia cuvêntulŭ şi combate mai ântêiu pe Richter, Windthorst şi Grillenberg, imputându-le că dênşii, cu partida lorŭ, dorescŭ ca *Germania sĕ nu fiă norocósă în celŭ mai apropiatŭ rĕsboiu.* (Oho! în stânga.) Nimenea nu crede, că împĕratulŭ cere sporirea armatei, după cum cerŭ cuceritorii, cu intenţiune sĕ pórte rĕsboiu pentru scopurĭ determinate, spre esemplu sĕ dirigeze de aci cestiunea orientală. Negreşitŭ a fostŭ silitŭ împĕratulŭ sĕ porte două rĕsbóie marĭ, dér acestea au fostŭ resultatulŭ moştenitŭ în modŭ istoricŭ alŭ unorŭ stărĭ de mai nainte. Dreptulŭ Germaniei, d'a trăi şi rĕsufla ca naţiune mare, s'a putŭtŭ esecuta numai prin sabiă. Acum suntemŭ, cum a ḍisŭ Metternich, unŭ *statŭ saturatŭ.* Nu mai avemŭ trebuinţe în afară. Dela pacea din Frankfurt ne-amŭ silitŭ sĕ susţinemŭ câtŭ mai multŭ pacea, sĕ ne consolidămŭ înăuntru. A face pace a fostŭ mai uşorŭ decâtŭ a o susţiné. Gréua problemă, cu tóte astea, a isbutitŭ timpŭ de 16 anĭ. Mereu ne-amŭ silitŭ sĕ câştigămŭ acele state, cu care a trebuitŭ sĕ purtămŭ rĕsboiu. *Acésta ne-a succesŭ deplinŭ cu Austro-Ungaria, cu care dela 1866 suntemŭ multŭ mai amicĭ decâtŭ mai nainte, stămŭ cu Austro-Ungaria multŭ mai bine, decâtŭ pe timpulŭ confederaţiunei (Bundestag). Ne-amŭ unitŭ asupra tuturorŭ cestiunilorŭ.* (Bravo!) S'a stabilitŭ unŭ raportŭ de încredere reciprocă. *Avemŭ alianţa celorŭ trei împĕraţĭ ai trei marĭ puterĭ ostice.*

Ce privesce pe *Francia* părerea mea e: *Décă vremŭ sĕ susţinemŭ pacea, trebue sĕ avemŭ o armată tare, trebue sĕ fimŭ tarĭ fără aliaţĭ.* (Aplause 'n drépta). *Raporturile nóstre cu tóte puterile suntŭ cele mai bune*, şi raporturile nóstre cu *Rusia* suntŭ neschimbatŭ bune. Acestea niciodată n'au suferitŭ întrerupere. Şi aḍĭ suntŭ ridicate peste orĭ-ce îndoială. (Auḍiţĭ!) Trăimŭ cu Rusia în aceleaşĭ bune relaţiunĭ, ca pe timpulŭ rĕposatului împĕratŭ. *Noi nu vomŭ ataca pe Rusia şi nu credemŭ, că Rusia ne va ataca pe noi, séu că o altă alianţă caută.* Orĭce argumente, ce se aducŭ cu privire la Rusia pentru proiectŭ, după convingerea mea, cadŭ neavêndŭ valóre. (Auḍiţĭ! în stânga). La o coaliţiune între Francia şi Rusia în adevĕrŭ că nu ne amŭ gânditŭ cu ocasia proiectului. Totŭ ce ni s'a imputatŭ în acéstă direcţiune nu se potrivesce. *Cu Rusia nu vomŭ avea cértă, décă nu i ne opunemŭ în Bulgaria.* Eu ḍicŭ cu Hamlet: *„Ce ne pasă de Hekuba?“ Ce ne pasă de Bulgaria?* Amiciţia cu Rusia ne este mai importantă. Pentru Bulgaria nu ne vomŭ desbina cu Rusia. Amiciţia Rusiei ne este mai importantă, decâtŭ aceea a Bulgariei şi a tuturorŭ amicilorŭ germanĭ ai Bulgariei (Aplause şi ilaritate). *Problema nóstră este sĕ susţinemŭ pacea prin rolulŭ de mijlocitorŭ între Rusia şi Austro-Ungaria.* Acolo stă lucrulŭ altfelŭ. Greutatea mijlocirei e mare, dér nu putemŭ sĕ încetămŭ a rĕmâné advocaţii păcii, cu care ocasiune negreşitŭ că suntemŭ espuşĭ periculului, ca în Austro-Ungaria sĕ trecemŭ de amicĭ ai Rusilorŭ şi viceversa. Suportămŭ bucurosŭ acésta, décă împăcarea are succesŭ.

In nisuinţele mele pacînice cu Francia n'amŭ fostŭ aşa norocosŭ, ca în Ostŭ. (Mişcare.) Şi cu Francia stămŭ în bune relaţiunĭ. Intre noi şi între Francia este sus-

ţinerea păcii mai grea, fiindcă aci are sĕ se îndeplinéscă încă unŭ lungŭ procesŭ istoricŭ, mai nainte de ce se vorŭ linişti tóte resturile trecutului, mai nainte de ce se vorŭ înpăca tóte discordiile. Noi din parte-ne amŭ făcutŭ totŭ, ca sĕ înduplecămŭ pe Francesĭ sĕ uite şi sĕ ierte. Noi n'avemŭ nicĭ unŭ motivŭ sĕ ne îngrijimŭ de unŭ rĕsboiu cu Francia, dér n'avemŭ nicĭ temeiu sĕ ne tememŭ de elŭ. (Audiţĭ!) Cugetulŭ d'a începe rĕsboiu, fiindŭ că mai târḑiu ar fi inevitabilŭ, e departe de noi, dér trebue cu tóte astea sĕ ne provedemŭ contra atacurilorŭ. In nicĭ o împrejurare nu vomŭ atacaca pe Francia, dér totŭ-déuna vomŭ fi nevoiţĭ sĕ ne înarmămŭ astfelŭ, ca sĕ fimŭ pregătiţĭ pentru reisbucnirea rĕsboiului. Acesta e scopulŭ proiectului. (Bravo!) Şi în 1867 am fostŭ în contra rĕsboiului din causa Luxemburgului. Nu putemŭ vedea cărţile provedinţei. *Décă Francesii ţin pace până când ĭi vomŭ ataca noi, atuncĭ e asigurată pacea pentru totdéuna.* In 1871 m'am gânditŭ multŭ, că óre sĕ păstrămŭ pentru noi Meţulŭ, până ce mi s'a ḑisŭ, că Meţulŭ la unŭ viitorŭ rĕsboiu are mai mare valóre ca 10.000 de ómenĭ. Aşa stă lucrulŭ astăḑĭ. Décă ne daţĭ soldaţii ceruţĭ, acésta însemnéză într'unŭ viitorŭ rĕsboiu mai multŭ decâtŭ ce incuviinţaţĭ astăḑĭ. Istoria francesă ne învéţă, că cu de cele mai multe orĭ minoritatea târăsce cu sine maioritatea. Cu tótă încrederea în iubirea de pace a poporului francesŭ, sunt convinsŭ, că *vomŭ avea rĕsboiu printr'unŭ atacŭ francesŭ. Că-lŭ vomŭ avea peste ḑece ḑile orĭ peste ḑece anĭ, negreşitŭ că eu nu sciu.* Acésta atêrnă de durata guvernului actualŭ, în ale cărui sentimente pacînice am firmă încredere. (Audiţĭ!) *Nu potŭ sĕ dau nicĭ o asigurare de pace. Acestea arŭ fi frase góle.* Trecutulŭ ne învéţă, că nu putemŭ conta pentru durată pe pacea cu Francia. Fără veste ar puté veni acolo la cârmă unŭ guvernŭ, care sĕ ne aducă rĕsboiulŭ; de acésta trebue sĕ ţinemŭ sémă. Foculŭ se susţine şi se nutresce contra nóstră cu îngrijire. Dătătóre de tonŭ pentru proiectŭ e singură împrejurarea, că suntemŭ atacaţĭ de Francia.

Am în vedere combinaţiunea, că ne vomŭ ciocni cu Francia singurĭ, fiăcare fără aliaţĭ. Probabilitatea unui atacŭ francezŭ se ivesce, décă Francia póte spera succesulŭ, séu prin alianţe séu prin preponderanţa armelorŭ. Trebue sĕ avemŭ în vedere şi eventualitatea unei perderĭ. D-vóstră preţuiţĭ pré puţinŭ pe Francesĭ, carĭ suntŭ unŭ poporŭ mare, puternicŭ, vitézŭ. Nu putemŭ sta cu mânile în sînŭ. Póte că căpĕtămŭ o lege, ca deputaţii carĭ prin hotărîrile lorŭ aduc nenorocirea ţĕrii, sĕ vină înaintea barei judecătorescĭ. (Bravo!) Décă ar învinge Francesii şi ar sta în Berlinŭ, nu ne-arŭ tracta cu atâta cruţare, cum i-amŭ tractatŭ noi. Amŭ afla în faţa nóstră pe aceeaşĭ Francesĭ, ca în 1807 până la 1813. Despre Alsaţia-Lotaringia nicĭ nu vreau sĕ mai vorbescŭ, dér ne-ar stórce până la mĕduvă, arŭ căuta sĕ ne facă micĭ, póte că se céră dela noi regatulŭ Hanovera şi sĕ ne nimicéscă pentru 30 de anĭ. Décă vomŭ învinge noi, atuncĭ sĕ scie Francia, că totŭ aşa le-amŭ face şi noi şi că pacea dela 1871 ar fi numai o jucăriă pe lângă pacea din 1890. (Indelungă mişcare). Cine vrea sĕ ia asupră'şĭ posibilitatea şi rĕspunderea pentru acésta, acela sĕ o facă. Guvernele confederate nu o vorŭ. De aceea vĕ presintă ele aci legea şi vremŭ sĕ avemŭ pentru durată unŭ numĕrŭ îndestulitorŭ de soldaţĭ instruiţĭ.

Bismarck ameninţă că va cere disolvarea Reichstagului în casŭ de neprimire a proiectului militarŭ.

Deputaţiunea bulgară în Parisŭ.

In 7 Ianuariu diminéţa, ministrulŭ de esterne Flourens a primitŭ pe membrii delegaţiunei bulgărescĭ.

Intrevederea, la care asistă directorulŭ politicŭ al ministeriului afacerilorŭ streine, d. Francis Charmes, a ţinutŭ o oră. D. Grekoff a espusŭ mai întâiu d-lui Flourens împrejurările în carĭ s'a formatŭ guvernulŭ bulgarŭ, diversele fase prin care a trebuitŭ sĕ trécă şi dificultăţile sale actuale. Regenţa, a ḑisŭ d. Grekoff, înţelege perfectŭ situaţiunea sa şi a Europei, şi va face pentru a eşi din ea tóte concesiunile compatibile cu independenţa Bulgariei; dér nu crede sĕ fiă cu putinţă a accepta candidatura prinţului de Mingrelia, căcĭ alegerea acestui prinţŭ n'ar asigura ţĕrei stabilitatea şi libertatea la care are dreptŭ.

D. Flourens luândŭ atuncĭ cuvêntulŭ, esplică că primesce pe delegaţĭ cu titlu privatŭ, pentru că nu le putea recunósce în nicĭ unŭ gradŭ, unŭ mandatŭ regulatŭ. Bulgaria a spusŭ că ministrulŭ se bucură de independenţa ea în năuntru, dér în ceea-ce priveste raporturile internaţionale, ea atêrnă de Pórta, care singură are dreptulŭ sĕ vorbéscă în numele sĕu.

Franţa e destulŭ de respectuósă pentru tratate şi fórte doritóre de a manţiné integritatea imperiului otomanŭ pentru a eşĭ din acéstă regulă. Ministrulŭ compătimesce sincesŭ situaţiune penibilă a Bulgariei, dér crede că celŭ mai bunŭ mijlocŭ de a eşi din greutăţile semnalate ar fi să ţină multŭ contŭ de sentimentele Rusiei căreia Bulgaria ĭi datoresce existenţa sa, şi sĕ facă chiar ore carĭ concesiunĭ. D-nulŭ Flourens n'are de altminterĭ a se esplica asupra nicĭ unei candidaturĭ, căcĭ momentulŭ ar fi prematurŭ; dér este póte regetabilŭ că regenţa sĕ respingă candidatura prinţului de Mingrelia într'unŭ modŭ absolutŭ. De altminterĭ orĭ câte simpatii ar merita Bulgaria, Francia trebue sĕ se alipéscă la interesulŭ generalŭ alŭ Europei, care e pacea, şi ea nu póte decâtŭ sĕ recomande mijlócele cele mai repeḑĭ şi cele mai sigure pentru a ajunge la o solnţiune.

Delegaţii rĕspunseră că guvernulŭ bulgarŭ doresce şi elŭ pacea Europii şi că numai pentru acésta a renunţatŭ la candidatura prinţului Alexandru. Dér, adăogară ei, între prinţulŭ Alexandru şi prinţului de Mingrelia nu se mai póte găsi altă combinaţiune? Şi puterile neînteresate în cestiune n'ar putea sĕ ajute pentru a găsi?

D. Flourens replică că nicĭ o putere n'avea acéstă calitate afară de Pórtă. Francia nu are de jucatŭ unŭ rolŭ particularŭ în cestiune. Ea nu póte decâtŭ sĕ încurageze soluţiunile cele mai proprii a fi acceptate de principalii interesaţĭ, căcĭ scopulŭ sĕu este de a manţiné pacea.

Delegaţii apoi sĕ despărţiră de d. Flourens în termenii cei mai curtenitorĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Unŭ preotŭ românŭ din comitatulŭ Timişórei, cu numele *Ioanŭ Balta*, a fostŭ trasŭ la cercetare de tribunalulŭ din Timişóra — după cum scrie „Kolozsvár“ — pentru delictŭ de vătămarea regelui. Fóia cluşiană ḑice, că preotulŭ românŭ ar fi declaratŭ înaintea unui cunoscutŭ alŭ sĕu, care este decoratŭ cu medaliă de rĕsboiu, că »regele nicĭ haine cum se cade nu le dă ostaşilorŭ, ér ce atinge medalia de rĕsboiu, acésta o face Maiestatea Sa din nisce plăcĭ de tinichea«. Pentru vorbele aceste procurorulŭ regescŭ a cerutŭ condamnarea preotului, tribunalulŭ însĕ l'a achitatŭ, declarându-lŭ nevinovatŭ.

—x—

In Reghinulŭ săsescŭ şcolile au fostŭ închise până la 3 Ianuarie nou *din causa vĕrsatului* ce graséză între copii. Bóla graséză încă şi acum, din care causă — după cum ni se scrie — terminulŭ închiderei şcólelorŭ s'a prelungitŭ până la 17 Ianuarie.

—x—

„Naţiunea“ scrie: „Cu tóte desminţirile ce s'au datŭ de „Voinţa Naţională“ mai multorŭ ḑiare din opoSiţiune, putemŭ afirma pcsitivŭ, că d. *P. S. Aurelianŭ* 'şĭ-a datŭ demisiunea din delegatŭ alŭ comisiunei pentru negocierile convenţiunilorŭ de comerciu. Esactitatea acestei scirĭ se póte vedea şi din aceea, că d. Aurelianŭ nu s'a dusŭ la Viena cu ceilalţĭ delegaţĭ. Cu tóte aceste aflămŭ însĕ că se facŭ insistenţe pe lângă d. Aurelianŭ, ca sĕ dea celŭ puţinŭ concursulŭ sĕu la negocierile ce se vorŭ mai urma de aci înainte“.

—x—

Cetimŭ în ḑiarele din Bucurescĭ: „Unŭ Românŭ mocanŭ transilvăneanŭ, venindŭ cu trenulŭ dinspre Buzĕu, Marţĭ, sĕptĕmâna trecută, şi ne mai putêndŭ sĕ mérgă înainte cătră Braşovŭ simţindu-se rĕu, s'a datŭ josŭ a intra şi a se căuta în Ploescĭ, dér pe bulevardŭ, cădêndŭ în nesimţire, a fostŭ radicatŭ de ómenii poliţiei şi dusŭ acolo cu o birje, până unde a încetatŭ din viéţă. Se supune că s'a găsitŭ la dênsulŭ 150 francĭ, décă nu va fi avutŭ şi mai multĭ“

—x—

Ascultătorii dela *facultatea teologică* din Bonn, în Germania, au adresatŭ o adresă cătră Reichstagulŭ germanŭ, declarândŭ, că ei voescŭ sĕ lupte pentru patriă şi de aceea cerŭ ca cu privire la dênşii sĕ încete privilegiulŭ sustragerei dela serviciulŭ militarŭ. In privinţa acésta teologii din Bonn au trimisŭ o provocare la toţĭ clericii din Germania, ca sĕ urmeze esemplului lorŭ.

—x—

Domnulŭ *Ioanŭ Cipu*, locŭ-ţiitorŭ de inspectorŭ de dare din Braşovŭ, îşĭ va serba cununia sa cu d-şóra *Hermina Fiala* Marţĭ în 6 (18) Ianuariu a. c. la órele 4 p. m. în biserica sf. Treimĭ din cetate. Adresămŭ tinerei părechĭ sincere felicitărĭ.

—x—

Reuniunea de comerţŭ şi industriă din *Braşovŭ* va ţiné Duminecă în 16 Ianuariu n. 3 óre d. a. în sala sfatului adunare generală ordinară cu următorulŭ programŭ: 1 discursulŭ de deschidere alŭ preşedintelui; 2) raportŭ anualŭ pe 1886; 3) conspectulŭ cassei pe 1886 şi darea absolutoriului; 4) ficsarea lefei secretarului pe 1887; 5) modificarea statutelorŭ pe temeiulŭ hotărîrei adunării generale dela 1 Augustŭ 1886; 6) propunerĭ libere. Potŭ asista şi nemembri ca óspeţĭ.

Valahisarea în Câmpiă?

Têrgulŭ Mureşului, Decemvre 1886.

Pe timpulŭ când »Kulturegylet«-ulŭ se afla în prima fasă a desvoltării sale, îmĭ aducŭ aminte de unŭ articulŭ apărutŭ în „Ellenzék,“ prin care, spre a documenta necesitatea acelei societăţĭ »culturale“, auctorulŭ născocise póte pentru prima óră ideea: „valahisărei Maghiarilorŭ din Câmpiă“, cu care în timpulŭ mai din urmă se ocupă aşa de desŭ ḑiarele unguresci din Cluşiu. Spre scopulŭ acesta elŭ, auctorulŭ, se provocase atuncĭ la comuna românéscă Bozediu, din comitatulŭ Mureşŭ-Turda, susţinêndŭ, că locuitorii acestei comune suntŭ de origine Maghiarĭ valahisaţĭ.

Din argumentele, la carĭ se provocase respectivulŭ auctorŭ, faptŭ este numai atâta, că locuitorii din Bozediu ce-i dreptŭ şi aḑi în mare parte umblă în portŭ unguresŭ, ér pe teritoriulŭ lorŭ se află urmele unui vechiu cimiteriu, care odiniórĕ a fostŭ cimiteriu unguresŭ.

Din aceste argumente slabe — la carĭ se provocase auctorulŭ articulului de mai susŭ, fără a-le studia mai deaprópe — nu urméză încă, că locuitorii românĭ din Bozediu ar fi de origine maghiară. Scriitorulŭ acestorŭ şire a statŭ în atingere imediată unŭ şirŭ lungŭ de anĭ cu locuitorii din Bozediu şi nu numai din povestirile tradiţiunale ale bĕtrânilorŭ locuitorĭ de astăḑĭ, carĭ altmintrea merită a fi luate în seriósă consideraţiune, ci şi din scrierĭ şi documente vechĭ, de pe timpulŭ lui Leo-

FOILETONU.

Rolulŭ şi influinţa comerciului în civilisaţiune.

(Urmare.)

Industria comerciului nu e de locŭ primitivă, deórece ea se aplică numai la obiectele deja produse prin alte industrii, deşi fórte puţine din acestea îşĭ tragŭ materiile brute altfelŭ decâtŭ prin comerciu. Singura e póte industria agricolă, care operéză directŭ asupra productelorŭ solului. Câtŭ pentru necesitatea comerciului ea nu se póte contesta. Nu se póte nicĭdecum închipui unŭ sistemŭ órecare, unde tóte celelalte industrii sĕ pótă subsista fără a avé ca ajutorŭ factorulŭ principalŭ, care sĕ le înlesnéscă continuarea activităţii lorŭ.

Din esemplulŭ citatŭ mai susŭ amŭ pututŭ înţelege, care e natura comerciului. Ea nu diferă întru ni micŭ de natura celorlalte industrii. Elŭ are îndreptăţirea şi necesitatea de a esista în tendinţa necesară, care îndémnă neîncetatŭ pe fiinţele raţionale de a-şĭ ameliora posiţiunea lorŭ, tendinţă cătră infinitŭ, care face pe omŭ în multe împrejurărĭ sĕ lucre cu puterĭ îndoite la opera atâtŭ de grea, pe câtŭ e de mĕréţă, a perfecţiunii. Ca artă însĕ mijlócele comerciului suntŭ cu totulŭ alte. Avêndŭ scopulŭ de a rĕspândi în spaţiu şi în timpŭ productele create pe unŭ punctŭ şi într'unŭ timpŭ valórea ce o dă elŭ materiei resultă din procesele mai multŭ séu mai puţinŭ perfecţionate de locomoţiune, precândŭ utilitatea ce o împrumută lucrurile dela celelalte industrii resultă din procesulŭ de transformaţiune. Din acésta putemŭ fórte bine vedé ce e comerciulŭ. Elŭ e acea activitate, care are de scopŭ de a pune, pe lângă unŭ beneficiu órecare, productele tuturorŭ actelorŭ şi industriilorŭ la îndemâna consumătorilorŭ, séu cu alte cuvinte: comerciulŭ mijlocesce schimbulŭ între producĕtorŭ şi consumătorŭ, firesce pe lângă o remuneraţiune justă a ostenelii ce-şĭ ia de a transporta productele dela unŭ locŭ la altulŭ şi de a le conserva unŭ timpŭ mai lungŭ séu mai scurtŭ fără a le lăsa sĕ se altereze. Cele patru operaţiunĭ ale comerciului suntŭ: a cumpĕra, a conserva, a transporta şi a vinde. E cu totulŭ imposibilŭ de a face o distincţiune între industria comercială şi industria de cărăuşiă, deórece, décă indivḑĭ şi popóre aplică activitatea lorŭ esclusivŭ la distribuţiunea productelorŭ, ei cu toţii îndeplinescŭ numai una dintre funcţiunile industriei comerciale prin divisiunea muncii. In principiu faptulŭ distribuţiunii mărfurilorŭ nu se póte despărţi de locŭ de faptulŭ conservaţiunii, căcĭ în casulŭ acesta ar trebui se ḑicemŭ că unŭ comersantŭ în mare, care cumpĕră mărfurĭ pentru a le revinde mai târḑiu în detailŭ, nu e comerciantŭ. Actulŭ de a transporta mărfurile dă nascere la unŭ schimbŭ şi măresce valórea productelorŭ ca şi actulŭ complexŭ de a cumpĕra şi a vinde, apoi fiă aceste acte separate unulŭ de altulŭ séu împreunate, ele constitue o muncă şi prin urmare adaugŭ utilitate mărfurilorŭ. Décă mărfurile ar puté fi transportate din America în Europa prin interventiunea gândirei, de sigurŭ valórea bumbacului dela Londra va fi totŭ aceea ca în New-York. Deórece însĕ transportulŭ adauge mărfurilorŭ o valóre mai mare pentru locuitorulŭ din Londra ca pentru celŭ din New-York, trebue dreptŭ cuvêntŭ sĕ recunóscemŭ că şi numai simplulŭ transportŭ face parte din comerciu, deórece operaţiunile de a vinde fără a cumpĕra, de a cumpĕra pentru a vinde şi a transporta suntŭ de aceeaşĭ natură şi deşi nu suntŭ esecutate simultanŭ, ele facŭ totuşĭ părţĭ integrante ale aceleiaşĭ industrii, care e industria comercială. Comerciulŭ este o ramură a activităţii omenescĭ a cărei desvoltare depinde de aceleaşĭ cause ca şi celelalte industrii şi carĭ aducŭ aceleaşĭ fructe. Scopulŭ comerciului nu e cum s'a repetatŭ şi se repetéză şi aḑĭ: de a cumpĕra eftinŭ pentru a vinde scumpŭ. Din punctŭ de vedere individualŭ scopulŭ comerciului este crescerea bunei stărĭ prin schimbulŭ séu de producte séu de servicii pentru producte, adecă muncă pentru muncă. Comerciantulŭ, care are aspiraţiunĭ mai superióre, care pretinde că atribue mărfii sale o valóre superióră utilităţĭ

poldŭ, Maria Teresia, Acatius Barcsay ş. a. a cercatŭ şi s'a convinsŭ despre adevĕrata origine a locuitorilorŭ de adĭ, precum şi despre istoriculŭ comunei Bozediu.

Faptŭ este, că Bozediulŭ e comună mică, de 80, multŭ 100 de fumurĭ; se vorbesce limba românéscă în satŭ, pentru că locuitorii suntŭ toţĭ românĭ, cu escepţiunea unui singurŭ Ungurŭ. Portulŭ ce-i dreptŭ este ungurescŭ, dér acéstă împrejurare nu atestă nicĭdecum originea lorŭ maghiară, ci este numai o urmare a fatalului nobilismŭ (nemeşugŭ) de odinióră, căcĭ sciutŭ este, că Românului nu-i era ertatŭ odată sĕ pórte în acéstă patriă haine de postavŭ, decâtŭ numai sub condiţiunea décă era nobilŭ, ér cei ce erau nobilĭ, ambiţioşĭ fiindŭ de privilegiulŭ lorŭ, îşĭ făceau veḑĭ-bine haine de postavŭ şi âmblau în portŭ ungurescŭ, pe care îlŭ considerau ca pe unŭ semnŭ de distincţiune nobilitară. Strămoşii locuitorilorŭ de aḑĭ ai Bozediului încă erau „nemeşĭ“ şi ca »nemeşĭ« veḑĭ-bine âmblau în portŭ ungurescŭ şi acestŭ portŭ din nefericire a rĕmasŭ şi la strănepoţii lorŭ de acum, carĭ şi astăḑĭ ţinŭ fórte multŭ la titlulŭ lorŭ de „nemeşŭ“. Étă déră causa pentru care pe Românii din comuna Bozediu îi vedemŭ diformaţĭ prin unŭ pocitŭ portŭ ungurescŭ, ceea ce este fórte regretabilŭ şi ar fi de doritŭ, ca atâtŭ ei, câtŭ şi confraţii lorŭ românĭ de prin unele comune învecinate sĕ se grăbéscă a'şĭ relua portulŭ lorŭ naţionalŭ românescŭ, care este adevĕratulŭ portŭ alŭ strămoşilorŭ lorŭ.

Credŭ déră, că până aci am arĕtatŭ motivulŭ pentru care Românii din Bozediu îşĭ au portulŭ ungurescŭ Câtŭ pentru aceea, că strămoşii lorŭ au fosta adevĕraţĭ românĭ, nu mai încape nicĭ o îndoélă, décă vomŭ considera, că cea mai mare parte din locuitorii Bozediului suntŭ de aceeaşĭ familiă, aşa ḑisă familia Conţescilorŭ, carĭ toţĭ îşĭ tragŭ originea din comuna românéscă Carpenişiu, ceea ce, fiindŭ că localisarea lorŭ în Bozeḑiu nu s'a întêmplatŭ tocmai aşa de multŭ, bĕtrânii şi astăḑĭ o povestescŭ, ca faptŭ auḑitŭ dela mosii şi părinţii lorŭ, ér mai pe susŭ decâtŭ acésta o arată diplomele lorŭ nobilitare, pe carĭ şi astăḑĭ le păstréză cu scumpĕtate pe fundulŭ lăḑii lorŭ, şi din carĭ apriatŭ se vede atâtŭ originea lorŭ românéscă „de Cărpenişŭ“, câtŭ şi titlulŭ nobilitarŭ ce li-s'a datŭ ca Românĭ. Veḑĭ bine, Ungurilorŭ »patrioţĭ“ nu le cade bine sĕ védă şi aḑĭ »nemeşĭ“ românĭ, fiindŭ că ei s'au obicĭnuitŭ a vedé pe „nemeşii« românĭ cu totulŭ maghiarisaţĭ, căcĭ, într'adevĕrŭ, fatalulŭ de „nemeşugŭ“ pe mulţĭ Românĭ i-a răpitŭ din sinulŭ nostru, dér Dumneḑeu ca prin minune a conservatŭ sentimentulŭ naţionalŭ alŭ „nemeşilorŭ« din Bozediu, care deşi este puţinŭ cam infectatŭ, dér totuşĭ este românescŭ, şi sperămŭ, că respectivulŭ preotŭ. d. Augustinŭ Aldea, prin zelulŭ sĕu va isbuti a deştepta şi mai multŭ consciinţa naţională a fiilorŭ sĕi sufletescĭ, nu numai în inimă, ci şi în portŭ şi obiceiurĭ.

Câtŭ pentru cimiteriulŭ ungurescŭ, ale căruia urme ḑice auctorulŭ susŭ ḑisului articulŭ din „Ellenzék«, că le-ar fi aflatŭ în comuna acésta, eu nu am date positive. Am petrecutŭ multŭ *timpŭ* în Bozediu, dér cimiteriu ungurescŭ eu n'am veḑutŭ acolo. Se póte însĕ sĕ fiă la vre-unŭ mormêntŭ orĭ douĕ monumente cu inscripţiune ungurésca, pentrucă în Bozediu, mai 'nainte de a se colonisa acolo Românĭ, au esistatŭ şi Ungurĭ; Ungurii aceştia însĕ au părăsitŭ Bozediulŭ şi s'au aşeḑatŭ într'unŭ locŭ din apropiare, alegêndu-şĭ unŭ teritoriu mai frumosŭ şi mai fructiferŭ, unde grupându-se au fundatŭ comuna de aḑĭ Săbediu (Szabed), ér Românii ce erau pe teritoriulŭ Săbediului — carĭ încă formau unŭ numĕrŭ frumuşelŭ, avêndu şĭ chiar şi o mică biserică, a căreia clopotniţă o vĕḑusemŭ acum 6—7 anĭ—s'au întorsŭ la Bozediu între confraţii lorŭ românĭ, lăsândŭ Ungurilorŭ frumosulŭ teritoriu alŭ Săbediului de aḑĭ, fiindŭ că a lorŭ era stăpânirea şi atuncĭ, şi puteau sĕ facă ce vorŭ vré, ér Românii s'au grupatŭ în Bozediu, care este unŭ satŭ aruncatŭ între nisce délurĭ próste şi puţinŭ fructifere, fiindŭ că aşa erau pe atuncĭ împrejurările timpului, precum şi astăḑĭ suntŭ.

Afară de aceea, prin comuna Bozediu trecea pe timpulŭ acela drumulŭ de ţéră dela Tĕrgulŭ-Mureşiului spre Câmpiă şi până la Cluşiu, şi apoi sciutŭ este şi aceea, că locuitorii din jurulŭ drumurilorŭ de ţéră erau pe timpulŭ acela fórte îngreunaţĭ, fiindŭ datorĭ sĕ provédă şi încuartireze miliţia şi alţĭ indiviḑĭ călĕtorĭ ai statului gratuitŭ. Imprejurarea acésta abună-sémă încă va fi fostŭ unulŭ din motivele principale, carĭ au determinatŭ pe Ungurĭ sĕ părăséscă Bozediulŭ şi sĕ se aşeḑe în Săbediu, unde nu aveau sĕ fiă aşa multŭ incomodaţĭ, ér sarcinele publice ale statului le au împinsŭ câtŭ numai au putută asupra Românilorŭ, fiindŭ că ei au purtatŭ totdéuna şi loru le-a rĕmasŭ şi astăḑĭ sĕ supórte în prima liniă sarcinele publice ale statului maghiarŭ.

Adevĕrulŭ despre Siberia.

(Urmare)

Siberia trebue sĕ devină o coloniă agronomică în eminentulŭ înţelesŭ alŭ cuvêntului; embrionii pentru o viéţă viitóre a ţĕrii se află deja înainte de tóte în desvoltarea puterilorŭ agrare prin colonisare continuă, apoi în desvoltarea unei organisaţiunĭ solide sociale. Reforma pretinde pentru toţĭ Siberianii garanţa drepturilorŭ personale, întinderea drepturilorŭ generale-cetăţenescĭ, introducerea procedurei judecătorescĭ publice, atragerea celorŭ mai bune puterĭ ale poporului la activitate publică, séu, cum se esprimă Rusulŭ, acordarea constituţiunii-zemstovo, în fine o administraţiune organisată, sigură, liberă de orĭ ce volnicíă şi de spiritulŭ tutorisării, Sub administraţiunea de până acuma statulŭ amploiaţilorŭ a rĕmasŭ coruptibilŭ şi poporaţiunea nu avea nicĭ măcarŭ o umbră de deplină îndreptăţire civilă. Cele mai grozave stărĭ anormale domniră sub guvernulŭ de patrusprecece anĭ alŭ lui *Pestel*, care a lăsatŭ Siberia sĕ fiă administrată de coruptibilulŭ şi despoticulŭ *Treskin*, până ce în fine la anulŭ 1818 a fostŭ trimesŭ ca revisorŭ la Siberia *Mihailŭ Speranskji* care prepară o reformă binecuvêntată în administraţiune, dér firesce se opri cu ea la jumĕtatea drumului, pentru că nu se aflau puterĭ inteligente între amploiaţĭ. Nouĕle revisiunĭ făcute de atuncĭ încóce (la 1827, 1846, 1851) dovediră, că corupţiunea şi esistinţa unei mulţimĭ de abusurĭ în administraţiune este nestêrpibilă. Abia dela anulŭ 1870 încóce a pĕtrunsŭ în administraţiune unŭ spiritŭ mai viu şi mai sănĕtosŭ; representanţei comunale numite duma, i s'au concesŭ competinţe însemnate. In timpulŭ de faţă poporaţiunea Siberiei speréză chiarŭ că i se va acorda o autonomiă într'o mĕsură mai mare, ea speréză mai departe în cassarea cangrenei ţĕrei — a *deportaţiunii. Iadrincev* însuşĭ a luat parte de multe-orĭ la acéstă lupta în contra acestei sisteme, aşa de esemplu prin scrierea sa: *„Comuna ruséscă în prinsóre şi în esiliu,“* 1872.

Pe fiăcare anŭ trecŭ vr'o 20,000 de criminalĭ frontiera Siberiei; însĕ numai cam a cincea parte din acestia trecŭ de domiciliabilĭ — jumĕtatea mai mare o ia la sănĕtósa, cam vr'o 40.000 de indiviḑĭ se află în stare de *„vagabunḑĭ“* séu *„brodiagi“*, umblândŭ mereu încóce şi încolo, pentru ca în cele din urmă sĕ se sfêrşéscă într'unŭ modŭ neomenescŭ. Durata mijlociă a vieţei celorŭ într'adevĕrŭ colonisaţĭ nu trece peste ḑece anĭ, şi, fiindŭ că numĕrulŭ femeilorŭ deportate este micŭ şi afără de acésta poporaţiunea cealaltă se feresce, se îngrozesce chiar de căsĕtoriile cu deportaţii, nu póte fi vorba de o sporire absolută a colonistilorŭ. Afară de acésta deportaţiunea costă multŭ, forte multŭ, pe statŭ şi pe poporaţiunea siberică. *Iadrincev şi Petri* socotescŭ aceste spese pentru unŭ singurŭ individŭ cu celŭ puţinŭ 80 de ruble pe anŭ. Chiar în insula *Sachalinŭ* a produsŭ deportaţiunea numai fórte slabe resultate. Intréga mĕsură n'a făcutŭ alta decâtŭ unŭ penitenciarŭ (Zuchthaus) din Siberia şi a produsŭ nenumĕrate stărĭ anormale, carĭ apasă greu pe biéta ţéră. Sĕ luămŭ numai în consideraţiune, că între esilaţĭ *„vagabunḑii“* facŭ marea maioritate. Ţéra primesce în locŭ de lucrătorĭ folositorĭ unŭ proletariatŭ în massă mare, care fuge de lucru şi degeneréză totŭ mai tare. Viéţa socială trebue sĕ ajungă prin acésta într'o disordine, care aduce marĭ pagube siguranţei publice — fórte multe procente din crimele, carĭ le arată statistica Siberiei, cadŭ pe deportaţĭ. Cu câtŭ se va scăpa Siberia de aceste elemente necurate, duse acolo cu sila, cu atâta mai multŭ va câştiga ea în privinţa morală şi materială. Deportaţiunea va trebui sĕ dispară cu încetulŭ de totŭ în viéţa socială a Siberiei; poporaţiunea are unŭ dreptŭ sĕ pretindă acésta, tocmai aşa precumŭ au fostŭ îndreptăţite la acésta coloniile australice. Ţéra viitorului, „*pămêntulŭ de aurŭ,*« nu póte sĕ mai jóce rolulŭ unui penitenciarŭ — acéstă convingere şĭ-a făcutŭ cale chiarŭ şi în cercurile guvernamentale din Petropole. Ministrulŭ *Possiet* de pildă se esprimă în memorandulŭ sĕu despre deportaţiune: »*Acéstă mĕsură a pututŭ sĕ-şĭ aibă motivele sale în timpurile mai dinainte; în timpulŭ de faţă însĕ, când Oceanulŭ celŭ mare câştigă din ce în ce însemnătatea unei mărĭ mediterane şi când statele vecine ale Asiei-orientale mergŭ iute spre o desvoltare mai repede, acum trebue sĕ fiă eliberată Siberia de pata unei ţĕrĭ de criminaliştĭ, care pată o apasă greu, décă este, ca ţéra sĕ nu fiă impedecată în desvoltarea ei.*“

(Va urma)

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

LONDRA, 13 Ianuariu. — Ministrulŭ de esterne Idesleigh a murită subitŭ erĭ.

BERLINŬ, 13 Ianuariu. — In Reichstag continuându-se desbaterea asupra proiectului militarŭ, prinţulŭ Bismarck atacà fórte violentŭ oposiţiunea Reichstagului, declară de repeţite orĭ, că guvernulŭ ţine strînsŭ la septenatŭ. — Desbaterea se continuă adĭ.

CONSTANTINOPOLŬ, 13 Ianuariu. — Scirea „Agenţiei Havas“: Pe insula Creta a începutŭ o agitaţiune, care se atribue agenţilorŭ englezĭ. Se crede că Anglia vrea sĕ pună mâna pe Creta.

BERLINŬ, 14 Ianuariu. — Reichstagulŭ a amânatŭ votarea asupra proiectului militarŭ pe aḑĭ. In urma unorŭ sgomote neacreditate, ordinulŭ de disolvare a Reichstagului ar fi deja gata.

PARISŬ, 14 Ianuariu. — Senatulŭ a alesŭ pe Leroyer preşedinte cu 194 contra 168 voturĭ. — In cameră preşedintele a accentuatŭ între vii aplause, că Francia este atâtŭ de devotată păcii, ca orĭcare altcineva pe lume. — Deputaţiunea bulgară plécă la Roma.

DIVERSE.

Vîrsta suveranilorŭ lumii. — Étă după almanahulŭ din Gotha, vîrsta, la 1 Ianuarie 1887, a şefilorŭ imperielorŭ lumii: Wilhelm, împĕratulŭ Germaniei 89 anĭ. Papă Leo XIII 76. Wilhelm III, regele Ţĕrilorŭ de Josŭ, 69. Carol III, principele Monacului, 68. Victoria, regina Marei Britanii, 67. Petre alŭ II-lea, împĕratulŭ Brasiliei 61. Franţ Iosef I, împĕratulŭ Austriei 56. Leopold, regele Belgiei, 51. Ludovic I, regele Portugaliei, 48. Carolŭ I alŭ României 47. Abdul-Hamid, mare Sultanŭ, 44. Humbert, regele Italĭei, 42. Alexandru III, împĕratulŭ Rusiei 41. George, regele Elenilorŭ, 41. Milan I, regele Serbiei, 32 anĭ. In fine regele Spaniei în vîrstă numai de câteva lunĭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

primite prin munca sa, nu mai e comerciantŭ, schimbistŭ lealŭ, care sĕ dea echivalentulŭ pentru ceea ce primesce. Unŭ astfelŭ de comerciantŭ este unŭ antagonistŭ, care caută sĕ se îmbogăţéscă prin paguba altora, unŭ inimicŭ, care aduce disordinea şi rĕsboiulŭ în Societatea, unde a întratŭ numai cu condiţiunea de a practica morală şi a mănţiné pacea.

Industria comercială s'a eserciatŭ mai întâiu pe piaţă, adecă în raionulŭ primei grupe a asociaţiunei. Indată ce s'a recunoscutŭ utilitatea de a stabili unŭ centru de operaţiunĭ de schimbŭ spre a uşura schimbulŭ în natură, evitândŭ producĕtorilorŭ şi consumătorilorŭ mergerea dela unŭ locŭ la altulŭ, care aducea cu sine o perdere de timpŭ considerabilă, s'a creatŭ inmediatŭ boltiţa, după aceea s'au formatŭ succesivŭ têrgurile şi têrgurile de ţéră, caravanele, navigaţiunea şi drumurile de ferŭ aparŭ cu multŭ mai târḑiu, când munca începe a lua proporţiunĭ mai estinse. Atuncĭ comerciulŭ se împarte în douĕ funcţiunĭ marĭ: aceea, care are de scopŭ de a împrăştia diversele producte în tóte punctele teritoriului naţionalŭ, adecă comerciulŭ interiorŭ; şi alŭ doilea aceea, care constă în faptulŭ de a stabili între diferitele popóre aceleaşĭ relaţiunĭ de schimbŭ, ca şi între provinciile aceleiaşĭ ţĕrĭ, adecă comerciulŭ esteriorŭ. Ilustrândŭ aceste douĕ felurĭ de comerciu în tabloulŭ citatŭ la începutulŭ acestei teme, vomŭ numi comerciu interiorŭ relaţiunile între părţile Transilvaniei între sine şi comerciu esteriorŭ relaţiunile Transilvaniei cu vecinii ei.

Pasagiulŭ următorŭ alŭ nemuritorului Thiers ne demonstréză cu o elocinţă rară necesitatea relaţiunilorŭ comerciale în lume şi cu deosebire în lumea civilisată: »Aruncaţĭ privirile, ḑice elŭ, în discursulŭ sĕu asupra regimului comercialŭ alŭ Franciei, asupra zonelorŭ temperate şi vedeţĭ miculŭ locŭ ce ocupămŭ noi pe suprafaţa globului; avemŭ 15—16 grade de lăţime geografică şi 45 de lungime. Tótă Europa... întórceţĭ unŭ globŭ prin mână.... întrégă Europa nu e nimicŭ în raportŭ cu restulŭ pămêntului. Ei bine! Ce i-a datŭ Europei Creatorulŭ? Stejarĭ, braḑĭ, păşunĭ, de abia ceva cereale, animale marĭ de statură, dér de frumseţe mijlociă, pre când din contră elŭ a înzestratŭ China cu mătase, a datŭ Indiei bumbaculŭ, Thibetului cele mai frumóse rasse de oi, Arabiei calulŭ, Americii metalele preţióse şi lemnele cele mai frumóse, cele mai admirabile. Cu unŭ cuvêntŭ: elŭ a datŭ în abundanţă de tóte celorlalte părţĭ ale pămêntului. In Europa însĕ ce se afla superiorŭ?.... Unŭ singurŭ lucru, omulŭ! omulŭ!.... Totulŭ era inferiorŭ în Europa afară de omŭ, deórece ţinuturile stêmpărate suntŭ cele mai favorabile desvoltării organisaţiunii omenescĭ. In ţĕrile friguróse omulŭ amorţesce; în ţĕrile călduróse elŭ adórme în moliciune. Numai aci putea fi omulŭ tare, mare, mândru şi ambiţiosŭ. De aceea s'a şi dusŭ elŭ sĕ ia totŭ din aceste ţinuturĭ atâtŭ de bine înzestrate sub raportulŭ materialŭ; elŭ a luatŭ Chinei mătasea, Indiei bumbaculŭ, Thibetului oile, Arabiei calulŭ, Americei metalele, lemnele, cu tóte aceste lucrurĭ a înfrumseţatŭ elŭ Europa, scumpa sa patriă; elŭ a făcutŭ din ea teatrulŭ civilisaţiunii; în fine a plecatŭ de nou pe maşinĭ puternice pentru a cuceri şi civilisa aceste ţinuturĭ depărtate unde nu s'a înăscutŭ şi dela carĭ a luatŭ totulŭ!“

Acestŭ pasagiu admirabilŭ esplică faptulŭ atâtŭ de bine cunoscutŭ alŭ enormei diversităţĭ în calităţile şi proprietăţile ómenilorŭ şi ale ţinuturilorŭ. Omulŭ sĕ nasce în lume cu o mulţime de trebuinţe fisice, intelectuale şi morale, carĭ trebuescŭ neapĕratŭ satisfăcute spre a'şĭ puté mănţiné esistinţa sa şi a'şĭ perfecţiona fiinţa. Lumea esternă pusă faţă în faţă cu elŭ posede de asemenea acele calităţĭ, caractere de diversitate ca şi facultăţile lui. Pămêntulŭ în nenumĕratele varietăţĭ de minerale, vegetale şi animale, cu oceanele sale, cu munţii sĕi, cu huma sa roditóre, cu atmosfera, care o inconjură, isvórele de căldură şi lumină, carĭ alimentéză viéţa pe suprafaţa pămêntului, étă materii abundante puse de Providenţă la dispoşiţiune şi spre serviciulŭ omului.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	102 30
Rentă de hârtiă 5%	92 05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	117 —
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.75
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	105 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.60
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.75
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125 25
Renta de hârtiă austriacă	81 60
Renta de arg. austr.	82 45
Renta de aurŭ austr.	112 40
Losurile din 1860	137.70
Acțiunile băncei austro-ungare	847.—
Act. băncei de creditŭ ung.	298.50
Act. băncei de creditŭ austr.	290.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	9.99
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.95
Londra 10 Livres sterlinge	126.65

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 32 Decemvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92—	93—
Renta rom. amort. (5%)	93½	94½
» convert. (6%)	86¼	87—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	3—6
Credit fonc. rural (7%)	101--	102—
» „ „ (5%)	85¼	86—
» » urban (7%)	98—	99—
» » » (6%)	91¼	92—
» » » (5%)	81½	82—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de banca	17.60	17.85
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01—	2.03—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 14 Ianuariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.41	Vênd.	8.43
Argint românesc	»	8.40	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.94	»	9.98
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10.33
Galbenĭ	»	5.92	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Tarifa anunțurilorŭ și inserțiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6

Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou se binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 09	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 / 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nodeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	--	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinte	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4 07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clașiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.10	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.10	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4 10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	--

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6.40
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6 32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Tipografia *ALEXI*, Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernesci.